

**III. АВТНОМІЯ ТА АКАДЕМІЧНІ СВОБОДИ – ПРОВІДНІ ПРИНЦИПИ
УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ.
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ
УНІВЕРСИТЕТУ**

Валентина ЦИНА

**ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ І СТРУКТУРИ ФЕНОМЕНУ
«РОЗВИТОК ДУХОВНОЇ ЗРІЛОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ»**

Головною фігурою сучасної освіти є педагог, до якого висувають підвищені вимоги щодо вирішення актуальних проблем суспільства, а також забезпечення інновацій і конкурентоспроможності всіх сфер його життєдіяльності. Уміння правильно приймати рішення, відповідально ставитися до себе, інших і довкілля є ознаками зрілості.

У сучасних педагогічних дослідженнях висвітлено такі аспекти духовного розвитку майбутніх учителів, як: зрілість особистості (Б. Ананьєв, Л. Анциферова, Ю. Бардін, О. Ганжа, Т. Гусєва, В. Радул, О. Штепа); духовна зрілість (Ю. Гільбух, У. Джемс, Б. Братусь, В. Рибалка, Т. Шибутані та ін.).

Водночас питання визначення сутності і структури феномену «розвиток духовної зрілості майбутнього вчителя» досі залишається відкритим. Аналіз психолого-педагогічних досліджень, якості професійної підготовки майбутніх учителів у педагогічних ЗВО дозволили виявити суперечність між необхідністю впровадження ефективних педагогічних технологій розвитку духовної зрілості майбутніх учителів у педагогічний процес і недостатньою обізнаністю викладачів із змістовим понятійного конструкту «розвиток духовної зрілості майбутнього вчителя».

Мета статті полягає у визначенні сутності та структури феномену «розвиток духовної зрілості майбутнього вчителя». Для вирішення поставленої мети використано комплекс таких взаємопов'язаних та адекватних меті й завданням дослідження теоретичних методів: аналіз, класифікація, узагальнення теоретичних підходів вітчизняних і зарубіжних науковців у галузі філософії, соціології, педагогіки, психології для вивчення сутності, структури й особливостей розвитку духовної зрілості майбутнього вчителя; психолого-педагогічних джерел для визначення термінологічного апарату дослідження.

У контексті дослідження з'ясуємо змістову частину складових понять «розвиток», «духовний розвиток», «зрілість», «духовна зрілість» як провідних складових феномена «розвиток духовної зрілості майбутнього вчителя».

Аналіз психологічних джерел (І. Бех, Г. Костюк, С. Максименко, К. Платонов, В. Рибалка) дозволив дійти висновку, що межах даного дослідження поняття *розвиток* розглядається як соціально-феноменологічний процес і результат закономірних змін особистісно-професійних новоутворень майбутніх учителів, які спрямовуються впливом освітнього простору педагогічного закладу вищої освіти, власною активністю особистості, визначають її духовну, розумову зрілість, свідомість та культуру.

У результаті узагальнення суб'єктного (К. Альбуханова-Славська, Б. Братусь, А. Брушлинський, У. Джемс, Л. Мітіна), діяльнісного (П. Жане, В. Рибалка, С. Рубінштейн), професіографічного (Є. Клімов, Н. Кузьміна, А. Маркова, В. Сластьонін) та акмеологічного (О. Бодальов, А. Деркач, В. Зазикін, Н. Кузьміна) підходів встановлено, що феномен «духовний розвиток» визначається як усвідомлення майбутнім педагогом власної міжлюдської моральної позиції, за яку він несе відповідальність і підтверджує своїми вчинками, процес досягнення ним найвищого ступеня особистісного

розвитку у вирішенні життєвих і освітньо-професійних ситуаціях, організований на багатоконцептуальних засадах індивідуалізованої освітньо-професійної діяльності.

Аналіз філософського (С. Іконнікова, О. Конт, Л. Коган і Ю. Бардин), соціологічного (С. Поліщук, В. Радул, Г. Яворська), акмеологічного (А. Бодальов, А. Деркач, Н. Кузьміна), психологічного (Е. Еріксон, Л. Колберг, А. Маслоу, К. Платонов, К. Роджерс) підходів до поняття «зрілість» дає можливість визначити її як інтегративний показник якості особистості, як неперервний процес і результат розвитку її станів на різних етапах життя людини, що характеризується найвищими особистісними досягненнями повноцінної духовної, інтелектуальної та фізичної самоактуалізації, самореалізації та саморозвитку якісних ознак і повною реалізацією та стабілізацією здібностей особистості як складників її інтегрованості в соціум.

Дослідження поняття «духовна зрілість» в роботах Б. Братуся, Ю. Гільбуха, І. Ільїна, В. Рибалки, Т. Шибутані дало нам змогу визначити «духовну зрілість» майбутнього вчителя як процес і результат особистісно-професійного розвитку інтегрованої якості, що характеризується здатністю до психологічної близькості з іншими людьми, що включає такі особистісні якості як доброзичливість у ставленні до людей, емпатію, вміння слухати, потребу в духовній близькості з іншими людьми.

Зазначені вище твердження покладено в основу авторського формулювання нами поняття «розвиток духовної зрілості майбутнього вчителя» як становлення усвідомлення майбутнім педагогом власної міжлюдської моральної позиції, за яку він несе відповідальність і підтверджує своїми вчинками, досягнення ним найвищого ступеня розвитку таких інтегративних якостей найвищих особистісних досягнень: близькість, контактність, потреба у спілкуванні, піклуванні та повага до інших, колективізм, відкритість і доброзичливість у ставленні до людей, терпимість і толерантність, емпатія та глибинність переживань, гармонія з оточенням, розуміння сенсу життя, потреба у духовній близькості з іншими.

Результати дослідження засвідчують досягнення його мети щодо визначення сутності та структури багатоконпонентного феномену «розвиток духовної зрілості майбутнього вчителя».

Список використаної літератури

1. Хьелл Л. Теории личности. Санкт-Петербург: Питер, 2007. 607с.
2. Якобсон П. М. Психологические компоненты и критерии становления зрелой личности. *Психологический журнал*. 1981. № 4. С. 141–149.

Наталія ПУСЕПІНА

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ВИЩОЇ ШКОЛИ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Процеси реформування вітчизняної національної системи освіти вимагають оновлення й модернізації навчальних технологій вищої школи. Підвищення рівня якості освіти є найважливішою проблемою, обумовленою потребою формування позитивних умов для індивідуального розвитку та самореалізації особистості.

Питання вдосконалення педагогічного процесу досліджували Я. Болюбаш, А. Бойко, Л. Ткачук, М. Приходько, Ю. Присяжнюк, А. Сущенко, Г. Черній та ін.

У процесі підготовки, зокрема, майбутніх учителів актуальним є застосування інтерактивних методів та форм діяльності. Як свідчать науково-педагогічні дослідження (М. Кларін, І. Козак, О. Комар, І. Луцик, А. Мартинець, О. Пометун та ін.), у сучасних умовах це є одним із перспективних напрямів удосконалення педагогічного процесу як загальноосвітньої, так і вищої школи.